

ABONAMENTUL

Pentru monarhic.
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$, 450 fil.

Pentru străinătate.
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Preoții căsătoriți.

Reproducem cu adâncă satisfacție cuvintele înălțătoare din circularul Preasfinției Sale, episcopul Lugojului, prin cari activitatea preoților căsătoriți se aprețiază în următoarele cuvinte lapidare:

„Dacă aruncăm și numai o privire fugitivă în trecutul nostru bisericesc cu nesfârșite suferințe și bogat în nenorociri, vom afla luptele puse la răvaș, de cele mai multeori numai de Atotștiutorul Dumnezeu, cari au fost purtate de către generațiile trecute de preoți, pe a căror activitate să întemeiază aproape tot ce avem. Aceștia, cu foarte puține excepții, au fost preoți însurați, cu familie, bărbați cueernici și temători de Dumnezeu, cari s'au nuzuit, să traducă în viața lor modestă învățăturile Domnului și să le facă foloșitoare pentru toți.”

Sunt aceste preainalte constatări, un titlu de recunoștință la adresa preoților căsătoriți *„pe a căror activitate se întemeiază aproape tot ce avem”* și până când ele sunt adresate memoriei preoțimii din trecut, vorbesc cu putere preoților noștri de astăzi.

Niciodată munca unei tagme de oameni n'a fost așa de ieftin răsplătită și totuși în felul acesta atât de mult așteptată. Poate acesta este și motivul, că înaltele cuvinte au avut în toate inimile un resunet extraordinar.

A fost chiar timpul suprem, ca să se aducă și preoților cu familie un cuvânt de recunoștință justă. Nu este necesar să spunem, că biserica noastră „se întemeiază în tot ce are” nu numai pe activitatea preoților din trecut, ea se bazează pe înflăcărată dragoste de cauză, le care e condusă preoțimea de astăzi. Și preoții noștri nu numai în trecut au fost în covârșitoare maiorie căsătoriți, ci sunt și astăzi. Preoțimea de azi întru nimic nu tăie înapoia celei din trecut, afară

de împrejurarea, că cei de astăzi au altă pregătire, care îi face de-a dreptul ostașii cei dintâi ai bisericii.

Numai una nu putem constata cu durere. Nu se vede nicăiri atenția, ce ar trebui să se dea unei tabere atât de alese și puternice din partea centrelor diecezane. La cârma bisericii, în consiliile episcopoești, de abia de sămânță dacă se află ici-colo câte un preot căsătorit. În capitulul de Lugoj unul singur e căsătorit, la Orade nici un canonic căsătorit nu e, în Gherla de asemenea, la noi de abia trei. Intre asesorii consistoriali se mai strecură câte unul. La cele dintâi și mai cu răspundere oficii bisericești însă preoții căsătoriți sunt hie-niți numai pe motivul, că sunt căsătoriți. Profesorii și educatorii seminariilor teologice sunt toți necăsătoriți. La Blaj până mai alaltăieri puteau încăpea la seminar și profesorii căsătoriți. Intr'o zi, fără nici o introducere, un regulament nou i-a eschișit tota și de aci. Oriunde privim arterele principale ale vieții noastre ecclesiastice, sunt prinse aproape în totalitate de preoți necăsătoriți. Înțelegem rostul acestor stări de lucruri acolo, unde sunt considerante speciale, dar înlăturarea sistematică a atâtor oameni aleși dela cârma bisericească, numai pe titlul, că sunt căsătoriți, nu servește spre avântul raporturilor noastre bisericești.

Din acest motiv cuvântul Ilustrității Sale episcopului Frențiu apasă cu dublă greutate în cumpănă. Cuvântul spus dela un loc așa înalt este întotdeauna vestitorul unui proces de regenerare, începutul unei ideologii noi, a unor lucruri bune, ce sunt în stadiul înfăptuirii. Deja sub antecesorul glorios al episcopului Valeriu Traian au suflat prielnice vânturi în direcția aceasta. Opera trebuie completată.

Sub loviturile crâncene ale războiului actual se sguduie lumea veche în temelii. Ideologii vechi se prăbușesc, alte răsar. În fruntea instituțiilor, la conducere, se chiamă pretutindenea bărbați viguroși, luminați, adecă cei mai luminați, dintre câți pot să reflecteze la acest titlu.

Nici vrâsta, nici „starea civilă” nu poate fi țâl, ori motiv pentru o validitate îndreptățită. Bethmann Hollveg numai mai dăunăzi a spus în plenul Reichstagului din Berlin: *Să iasă la suprafață talentele!* În lozinca aceasta se cuprinde un program pentru viitor. Prosperarea oricărei instituții, existența ei e strâns legată de împrejurarea, că în ce chip e asigurată posibilitatea cooperării celor mai buni, și a celor dintâi.

Episcopul Valeriu este un cap bisericesc, care dacă a dat un program îi este în putință a-l și duce de îndeplinire. Poate fi sigur, că va fi sprijinit de întreg clerul și toată biserica în aceasta direcție.

Chestia românilor internați în parlamentul din Budapesta.

Într'una din ședințele actualei sesiuni parlamentare, domnul deputat *Dr. Iosif Siegescu* a zis în discursul său privitor la românii internați următoarele:

Mă alătur pe deplin la cererea adresată dîi ministru de interne din partea stim. domn. deputat Victor Issekutz în chestia Românilor internați anume, ca chestia acestora să facă obiectul unei cercetări grabnice și dacă sunt între ei nevinovați să-i lase iarăși în sânul familiei lor.

Eu Onor. Cameră, am avut prilejul, ca cu permisia guvernului să mă pun de-a dreptul în contact cu internații și pot constata, că guvernul nici nu ar fi putut așeza pe internați în mod mai norocos, decât cum i-a așezat în Sopron. Multe comitate ar putea lua pildă din spiritul administrației de acolo. Acești sermani nenorociți și așa au destul necaz cu aceea, că trebui să fie departe de vatra lor familiară, mi-a zis primpretorul Blazsek, pe care cemitele suprem Baán, l-a încredințat cu supravegherea internaților; nu trebuie deci să-i mai umilim cu disprețul nostru sau într'alt chip. Blazsek a rugat pe

preoții satelor, ca în predicile lor să lămurească poporul asupra concepției internațiilor și preoții prin predicile lor au invitat poporul, ca să nu-i considere de dușmani sau trădători de patrie, ci să-i considere ca pe niște nenorociți, cari au ajuns în halul acesta în urma dispozițiilor preventive ce au trebuit luate. Comitetele suprem fac le a implinit toate cererile, cari au fost cu putință.

Nici n'au ei să așere nimica acolo, ba precum am cettit în zilele trecute, într-una din școlile maghiare instrucția a luat-o asupra sa un învățător român internat. Faptul acesta este caracteristic pentru starea lor sufletească și pentru rezignațiunea, cu care se împacă cu soarta lor. Că ce însemnează, Oaor. Cameră, o administrație dreaptă și umană, dovedește următoarea scrisoare, din care îmi iau voie a citi câteva șire. Anume când i-am cercetat în societatea dlui consilier ministerial Jekeltalussy Zoltán, internații ne-au primit cu mare bucurie și în numele lor ni-s'au adresat următoarele cuvinte: „Îmi țin de datorință, ca în numele tovarășilor mei să vă aduc la cunoștință, că începând din primul moment al aducerii noastre aici și până acum cu toții am esperiat și am simțit iubirea frățască și ospitalitatea caldă maghiară. Nimenea nu s'a uitat cu ochii răi la noi, ci pretutindeni și din partea tuturor am fost primiți cu cea mai mare dragoste. Trebuie să scot la iveală în mod deosebit această bunăvoință, ce am constatat din partea organelor administrative, din partea domnilor notari și din partea distinsului lor șef dl primprator Blazsek Vilmos, care în toate năcazurile noastre ne a stat în ajutor cu adevărată iubire părintească și a fost cu deosebită atenție față de noi, fără întrerupere atât în chestiile cari privesc hrana, cât și locuințele noastre. Necunoscând nici o oboseală, totdeauna de căteori a fost nevoie, a dispus sau în persoană sau prin alții, ca năcazurile noastre să fie vindecate. Primească mulțăminta și recunoștința noastră, pe care o exprimăm prin formula de salutare a maghiarului sârac: a jó ég áldjon meg! Cerul să-l binecuvinteze!

În acelaș timp îmi iau voie a ruga preaonorata comisie, să se facă tâlmaciul nostru înaintea înaltului guvern. Între noi nu este nici un Iuda vânzătorul, care să se fi făcut trădătorul dulcei noastre patrii. Aici

ne-am născut, respirând aerul acesta dulce, mâncăm pâinea noastră albă făcută din bogatele spice ale șesului cel mare ungar, aici se odihnesc eroii noștri, părinții noștri, fiii noștri, frații noștri, în luptele noastre uriașe, cari decurg pe câmpiile noastre de luptă, întrecându-se resping pe dușmani și apărând scumpa noastră patrie, în care dorim să murim și noi. Niciodată n'am visat să devenim supușii unui stat străin, pentru că dezvoltarea noastră liberă atât pe teren cultural, cât și pe alte terene o garantează legile noastre existente. Dorim însă cu toții patria noastră mai restrânsă: vatra noastră familiară; dorim să revenim la cei dragi ai noștri, la cei rămași acasă, cari se gândesc cu grije neîntreruptă la noi, cari lipsiți de orice sprijin între aceste grele împrejurări de trai au trebuit să-și ia asupra-și sarcina pe umerii lor slabi de femei, ca să se îngrijească atât de familiile noastre, cât și de existența noastră aici. Vă rugăm fiți interpreții noștri înaltului guvern și faceți-ne cu puțință cât mai curând eliberarea. Traiască Ungaria!”

Mă alătur deci la cererea dlui deputat Iss-kutz și rog și eu pe dl ministru de interne, să binevoiască a face din cauza internațiilor obiectul unei nouă cercetări și dacă s'ar mai găsi de aceia, cari pot fi lăsați acasă, — după o foarte mulți dintre ei s'au dus deja acasă — meargă și ei cât mai curând acasă! Se încep doar și lucrările economice și astfel e trebuință de ei acasă.

Circularul

Ilustrității Sale episcopului Frențiu, către soțiile de preot din dieceza Lugojului.

(Continuare și fine.)

În o astfel de familie preotească ia proporții dureroase și foarte păgubitoare nepăsarea religioasă, care să lățește ca o boală nimicitoare. Poate cunoașteți, cel puțin unele dintre Dvoastre, cazuri, că moșii laici au fost străbătuți de o religiozitate pronunțată, părinții-preoți au fost indiferenți, iar pruncii atești, putându-se afirma despre acești necredincioși: „*Mărturisesc ei, că știu pe Dumnezeu*” (dacă mai mărturisesc, dar cu faptele îl tăgăduiesc, ... necredincioși fiind.) Dacă ar fi experiat în familia lor convingeri pu-

1) Tit. I. 16.

ternice religioase, manifestate în feliuritele forme ale vieții, n'ar fi devenit necredincioși, sau; dacă din întâmplare ar fi ră-tăcit, n'ar cuteză să grăiască împotriva religiei și numai din respect față de tatăl lor, care a fost un servitor credincios al bisericii. Și rugăm-vă, să nu uitați, că conturbarea aceasta a ecvilibriului sufletec, are ca urmări și dezastre materiale împreunate cu mult amar și chin, mai ales pentru inimile acelea, cari au socotit legătura conjugală cu un preot, în mod ușuratic de un joc hazard.

Multtimate Fice, biserica își are dreptul de existență dela Domnul nostru Isus Hristos, care a voit, ca prin ea să se măntuească oamenii, moralizându-se și cultivându-se în continuu. Voința Mântuitorului să îplinește pe deplin, dacă în fiecare parte a bisericii, așa și în comunele în cari lucrează soții Dvoastre, se va dezvoltă o muncă harnică pentru întărirea credinții, pentru ridicarea moralului public, și pentru cultivarea poporului în toate direcțiunile. Numai cu directive și cu pruncii date din centru nu se va înfăptui împărăția lui Dumnezeu între oameni. E de lipsă dragostea și simțul puternic al datorinții, cari silesc, cum zice s. scriptură, ca fiecare să corespundă cât mai bine chemării sale sub controlul unei conștiințe treze. Calitatea conștiinței preoților Nostri căsătorii atârnă foarte mult dela felul cum înțelegeți și priviți DV. misiunea preoțească, dela această atârnă și conștiințele familiilor preoțești, cari, bune și curate fiind, deșteaptă toate energiile credincioșilor la o colaborare sirguincioasă pentru așezarea temeliei împărăției lui Dumnezeu în inimile oamenilor.

Sub influința învățăturilor preotului și a pildei bune a familiei lui se vor înblânzi în fiecare comună pe neobservate și celea mai dure moravuri, înlocuindu-să cu spiritul larg al dragostei evanghelice al frățietății și umanității, cu spiritul dătător și susținător de viață al culturii creștinești.

FOIȚA.

Sănătatea trupească.

De A. Melin.

(Continuare.)

Mirocea nu răspunde. Nu vrea să vadă pisioul, nu-i trebuie cal, nici căruț, nici dulceață nu-i trebuie...

— Prindem o pasere, — Pane, vrei? Una mică și cu aripi verzi, un sticlete. Bine?

Își pleacă capul pe pieptul meu și zice sughițând.

— Mă doale...

Nu-i trebuie, nici pasere — zice tatăl său. — Venind pe cale un copil dela oi ne-a cinstit c'un pui de gaiță dar nu i-a trebuit. Iată-l, aici în buzunar.

Scoate frate-meu puiul de pasere. Înădușit de căldura buzunarului era trist și el, aproape petrecut. Cu capul plecat, cu penele înborzoiate. Cu ochii rătăciți. Bolnav și el.

Doi puișori bolnavi...

Trisți, abătuți. Indurerăți.

Sărăcuții de ei!

IV.

Da, copiii *sănătoși* sunt Ingerași vioi, cari însemnează casă și inima omului. Sănătatea trupească este cel mai prețios bun pământesc. Fericire în această lume fără de sănătate nu este și nu se poate închipui.

Copilul bolnav e trist, abătut. Nu are voie de nimic. Nu-i trebuie joc, nu-i trebuie mângăieri. E ca o păpușă fără grai și fără simțiri. Mai mult chiar: e un chin și pentru sine și pentru ai săi. Prilej de dureri și foarte adeseori, de desnădejde. Cine n'a văzut vre-o mamă, stând lângă patul de suferințe al odraslei sale?

Asta vreau să vă între la inimi, dragi cetitori: cumcă *sănătatea este întâiul și cel mai însemnat lucru în viața mii-teilor noștri!* Dacă au sănătatea, acest ales dar al Domnului, atunci sunt fericiți și părinții lor. Fără sănătate viața e o trudă dureroasă, un chin fără seamă. E ca traiul amar al unei flori răsărite în umbră, între zidurile pivniței. E galbină, fără vlagă, fravă. E o jale vie toată ființa ei, sârmana. O durere întrupată.

Dacă sănătatea trupului este un lucru atât de însemnat în viața omului, cu cât mai scumpă și mai de preț este în viața unei mlădițe, a unui copilăș, care abia și-a

deschis ochii în lume și bate cu degete sfioase la poarta vieții!

Un lemnușor ale cărui rădăcini sunt roase din fragedă vârstă de viermuleți, nu se va face nici când copac viguros, care să înfrunte vânturile furtunilor. Nu. Ci cel mult un păhui amar, strâmb, pradă viermilor și rușine codrului.

Sănătatea e capul lucrului. Ea e temelul vieții, mai ales la copii.

— Așa este — veți zice — stim și noi, om bun. Dar sănătatea copiilor noștri nu stă în puterea noastră, ea e în mâna lui Dumnezeu, a întâmplărilor. Boala și năcazul vin fără veste, nepoftite și necerute! Nu le dorește nimenea: sunt piază rea, n'ai ce le face.

— Ba nu, dragii mei. Tocmai acolo vreau să bat vorba că *sănătatea* copiilor noștri, în cea mai mare măsură, e în mână părinților, ori a îngrijitorilor lor. Nu clătinați din capete, că așa este. O spun doctorii cei mari, învățați cu nume vestit, profesori de pe la universități. Ca să crească o floare, să se întărească, să înflorească e după Dumnezeu în puterea grădinarului. Asta-i lucru știut și hotărât.

— Și cum am putea noi, rogu-te, să avem în putere boalele și răutățile din lume? Mare lucru!

Multstimate Fice, e cunoscut tuturor, că viile, pentru mulți inimi, cari le atacă rădăcinile, frunzele și fructele, cer astăzi mai multe, mai grele și mai inteligente lucrări, ca mai înainte. Așa și via Domnului, având acum dușmani și mai mulți și mai cutezători, pretinde dela cultivătorii ei, dela preoți alte jertfe, și alt eroism decât mai înainte. Nu pregetați, Vă rugăm, a da tot concursul Venerațiilor Frați preoți, ca toți și în ori ce împrejurare a vieții, ne-lapedecați și cu tot zelul apostolic să cultivate vișoarele, ce le sunt încredințate. Conlucrați cu dragoste la întărirea curentului de curățire sufletească și la dezvoltarea culturală și economică a poporului, care pentru legătura, ce există între DV. și soții DV., are un drept special la dragostea inimelor DV. Soții DV. să bucură și sunt fericiți, dacă pe cum ei nu parțin numai DV. ei și poporului, tot așa și Domniile Voastre. Nu socotiți fără importanță nici un cuvânt și nici o lucrare, pentru că toate au influență asupra vieții altora și toate să insamnă în ceriu; că precum o petricică nu e edificiu, dar din mii și zeci de petricice așezate și legate de mâni harnice și pricepute să înalță zidurile solide și inpuțoare. Nu uitați adevărul spus de Domnul Nostru Isus Cristos, că cine vrea să fie mare și întâiu, are să fie slugă tuturor.

În fine rugăm-Vă Multstimate Fice să cetiți și recetiți aceasta Pastorală ce Vi-o adresăm iar pentru ascultarea și urmarea glasului Nostru Vă vom mulțumi mai mult, decât lauda, și nu vom înceta a ruga pre Preasfânta Vergură Maria, în al cărei ajutor Vă recomandăm, să Vă

— Mare și nu prea. Iată cum:

Boala nu vine numai iac'asa din vânt, fără cauză, fără pricină. Tot răul are un grunte, o sămânță, o porneală din ceva. Boala e și ea un rău, care își are pricinile ei anumite și hotărâte. Celea mai multe sunt cunoscute și li-se știe vița-porodita. Iar dacă cunoști vița-porodita cuiva, dacă îi cunoști obiceiurile și toanele, dacă îi știi năravurile, atunci nu mai e așa de primejdios. Dacă știi că după pârlez, pe un drum, e pitit un câne târcat pe ceriul gurii, atunci ce-i mai ușor, decât să-l încunjuri binișor pe departe, ca nici să-i vezi cinstiții colți? Ușor și sănătos. Așa și cu boalele: știi unde stau pitite? Te păzești din partea aceea, le încunjuri tu și copilașii tăi, pe cari tu, părintele, trebuie să-i ții veșnic de mână. Le încunjuri și te scapi de ele. Nu le vezi, nu le simți colții veninoși.

Unde stau pitite boalele? Care-i rețeta sănătății copiilor? Aici e greutatea!

Greutate mai ușoară. Nu am de gând nici răgaz nu este aici să ținem școală de doftorie. Dar o mică rețetă de sănătate putem arăta spre îndemâna oricui.

(Va urma).

Cugetări.

Din: »Jertfe» de O. Prlo.

Când brațul îți e legat de glic, nici duhul nu ți-se ridică din brazdă.

trimită bucurii și mângâieri în familii și să fie dreptatea și darul Domnului „spre fii fililor, spre cei ce păzesc așezământul de lege al lui și i-și aduc aminte de poruncile lui, ca să le facă pe ele“¹⁾ — Amin.

Dat în Lugos, din Reședința Noastră episcopescă în ziua amintirii zămislirii S. Ane anu domnului 1916 și al episcopatului Nostru al IV-lea.

Episcop Valeriu Trăian m. p.

Nota Monarhiei către America.

Puterile centrale luptă pentru libertatea mărilor.

Ministeriul nostru de externe a predat ambasadorului american la Viena, Penfield nota de următorul cuprins:

La erumperea războiului *Anglia a călcat convențiile din Haga și Londra*, cari aveau menirea să apere interesele statelor neutrale și libertatea mărilor. Anglia ca să impedece orice import în Monarhie și în Germania, a considerat de contrabandă orice articlii, cari sunt necesari existenței omenesti. A blocat marea Nordică și Mediterană, violând principiul dreptului internațional. Față de aceasta Uniunea a protestat cu multă energie. Puterile centrale, după o precugetare de doi ani, au decis să recurgă la mijloace similă pentru a înfrânge pe inamic și pe mare. Datorințele față de popor și de puterile centrale să vatemă libera comunicație maritimă a statelor neutrale.

In curând va sosi timpul când drapelele tuturor națiunilor vor falfăi pașnic pe mare în deplina lumină a libertății eluțate. Până când blocada Angliei a avut de scop nu numai infometarea puterilor centrale, ci suprema dominație maritimă, — războiul submarin are de scop numai constrângerea dușmanilor la pace echitabilă.

Acceptăm principiul Americii de a nu scufunda nici un vas comercial fără avertisment prealabil. Dușmanii noștri torpilează năi comerciale fără avertisment.

Năile de comerț înarmate vor fi considerate ca năi de pirăți. Atari năi, cari vor naviga în zona maritimă de războiu vor fi scufundate fără nici un avertisment. Procedura aceasta a fost adusă la cunoștința generală și justificată prin nota de 31 Ianuarie. De altcum submarinele Monarhiei operează numai pe marea Mediterană, așa abia pot primejdui interesele Americii.

In lupta de existență, purtată de Monarhie sunt pe o formă respectate interesele și suveranitatea statelor neutrale și principiul fundamental al umanismului.

¹⁾ Ps. 102, 18

În orice oră se poate aștepta declarația de războiu între America și Germania. Știrile de ziare în vederea unui conflict armat cu America le primim cea mai mare calmitate.

Uniunea a manifestat atitudine inamică față de Germania — în mod latent, sub masca neutralității — încă dela începutul războiului Furnizările, în mare, de material necesar ententei pentru purtarea războiului, au evidențiat deatunci, că simpatiile Americii inclină spre dușmanii noștri. Puterile centrale au cunoscut politica Uniunii. Ele sunt pregătite pentru orice eventualitate.

Correspondentul din Washington al ziarului „Kölnische Zeitung“ dă următoarea știre: Optimismul esperiat în săptămâna trecută a ajuns în zilele din urmă la *punctul de îngheț*. Se ține de probabil, că noul congres ales în toamna trecută, se va întruni în curând la ședință extraordinară. Ambele grupări a partidului republican *doresc să erumpă războiu cu Germania*. Conservatorii doresc, ca congresul să înpedeece pe Wilson dela întârzierea deciziunii.

Partidul progresist din contră vrea să rețină pe prezident dela fapte extreme. Relațiile dintre Statele-Unite și Monarhie încă sunt tot nebulosae, dar cu toate acestea asemenea se poate aștepta în fiecare oră ruperea relațiilor.

Greutățile vremii și

Preotescule —
Primim aceasta scrisoare, pe care o dăm întocmai. Comentarul e inutil, căci grăiește de sine

Stimate Dle Redactor!

Urmăresc cu bucurie deosebită schimbul de idei, ce s'a încins în prețutul Dvoastre ziar de a-ne ușura soarta noastră greu, a preoteselor văduve, prin darea unui ajutor din partea oamenilor cu suflete darnice.

Optsprezece ani sunt de când am rămas văduvă. Soțul meu, fie iertat, a fost un om conștientos în împlinirea datorințelor sale de părinte sufleteasc. Era o fire prea mi-loasă și în aceasta milostenie prețuia de multeori prea tare lipsurile fililor de sub păstorirea lui sufletească. De aceea adeseori nu lua nimic pentru molitve, feștării, înmormântări și alte funcțiuni sacre.

În comuna unde a fost pus de preot fie iertatul meu soț am trăit anii rânduiți de pronia divină în cea mai deplină mângâiere și liniște sufletească și trupească. Tot ce agonisea regretatul meu soț puneam la o parte ca să putem da creștere bună copiilor, cu cari bunul Dumnezeu ne cinstea aproape în fiecare an.

Pe mine m'a luat de soție fără să moștenesc ceva dela părinții mei. Tatăl meu, fost preot, a trebuit să spezeze mult cu partarea fraților și surorilor mele pe la școli. Dar îndoite i-au fost cheltuielile cu fie iertată mama mea, care a suferit mai mulți ani de o boală grea.

Nici adormitul în Domnul, regretatul meu soț, n'a moștenit nimic dela socrii mei.

Așa ne-am căsătorit fără a avea baremi ceva stăricică ce ne-ar fi putut fi de sprijină în lupta vieții. Și totuși am dus o viață de căsnicie cu mângâierile și bucuriile împrumutate din puțina noastră avere.

Dumnezeu, în înțelepciunea lui necuprinsă, a rânduit însă altfel. Eu am rămas singură, văduvă, cu șase copii, cea mai mare comoară de mângâieri a zilelor mele de bătrânețe. Una mă doare, că nu-i pot purta pe toți la școală. I-am dat și la meserii, căci aceasta moștenire, rămasă dela neuitatul meu soț, vreau să-o cresc, să-i asigur viitorul și pentru viitorul copiilor mei voi face tot ce poate o văduvă lipsită de ajutorul și povețele altora.

Sunt femeie bătrână cu șirul zilelor numărate. Am trecut peste multe zguduirii sufletești și am delăturat multe greutăți, căci înduratul Dumnezeu mi-a ajutat, înzestrându-mă cu cele mai mari averi: Credință statornică și neșovăelnică.

Stimate Dle Redactor! O preteasă mizeră, lovită greu de vitregimea văduviei, ce privește cu jale la fiii ei ce parte sunt înstrăinați, parte stau în jurul ei lipsiți de multe cerințe trupesti, îți destăinuiește prin rândurile aceste, că sub dese lovituri a sortii începe să se împletească, că ochii i se împăinjesc de viitorul greu, ce pân-dește copiii ei ajunși la întorsătura fatală a vieții.

Copiii mei... Copiii mei. Mama voastră, scumpii mei copii, a făcut tot, a jertfit tot și-a subtras dela gură, a umblat desculță, și-a rupt hainele, ca să vă îmbrace pe voi. Acum nu mai poate. Dumnezeu știe ce am avut și cât am făcut. El vă va avea de grijă prin inimile generoase, căci, dragii mei copii, voi vedeți, că eu nu mai pot.

O iscălitură, scrisă deo mână tremu-vătoare, încheie aceste rânduri.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 7 Martie. Pe frontul ostic în Bucovina au eșuat atacurile rusești. Spre sud de Brzezany am respins eșirile rușilor.

La Italia umezelile mari împedecă acțiunile strategice. Atacurile italiene, pornite contra pozițiilor noastre dela Castabella au fost reținute. Dimineața inamicul a cauzat mari explozii înaintea Monte Sief. Pozițiile noastre au rămas neatinsse.

La țarmii dela Somme se dau lupte aprigi de artilerie. Atacurile engleze inițiate spre ost de Bouchavesnes au fost respinse.

Pe celelalte fronturi nimic esențial.

Informațiuni.

Imprumuturile de războiu de până acum ale Germaniei. În Germania se pregătește terenul pentru un nou imprumut de războiu, al 8-lea dela începutul războiului mondial. Suma imprumuturilor acestora — inclusive cel de acum — atinge cifra însemnată de 79 miliarde Mărci, care se repartizează precum urmează: Imprum. din 1 Aug. 1914, 5 miliarde; din 2 Dec. 1914, 5 mil.;

din 20 Martie 1915, 10 mil.; din 20 Aug. 1915, 10 mil.; din 21 Dec. 1915, 10 mil.; din 7 Iunie 1916, 12 mil.; din 27 Oct. 1916 12 mil.; din 2 Martie 1917, 15 mil. Total: 79 miliarde.

Mulțămită publică. Au binevoit la: a) *Masastudenților* Laurean Voda paroh 20 cor., Augustin Folea adm. paroh 10 cor., Silviu Handrea paroh 30 cor., Dr. Ioan Sirbu medic militar 100 cor., „Zărândeana“ institut de credit 20 cor., Ștefan Lita paroh 3 cor.

b) *Fondul studenților morboși:* Iosif Lita protopop 10 cor., Filip Pop paroh vprt. on. 4 cor., Ioan Fodorean paroh 10 cor., Dumitra Boariu paroh 10 cor., Octavian Popa paroh 10 cor.

c) *Fondul regretatului prof. Dr. Ioan Rațiu:* Emil Pop paroh 10 cor., Jovia Andreiu vprot. p. parohia Chendrea 10 cor. — Tuturoră li se exprimă mulțămită.

Direcțiunea gimnazială.

Calendar bisericesc pe 1918 Aduc la cunoștința tuturor fraților preoți și cantori, că acum e în lucrare „Calendarul bisericesc pe anul 1918“, care va cuprinde tipicul amănunțit al tuturor Duminecilor și sărbătorilor, precum și alte indigități tipiconale. Această carte în curând se va pune sub tipar, așa încât oricine va putea să ajungă în poziția de a și-o câștiga din bună vreme.

Bologa (Sebesvár, p. Kissebes) la 1 Martie 1917.

Septimiu Popa
paroh.

S'a scumpit tutunul. Ministrul de finanțe ungar, luând în considerare urcarea prețului materialului necesar la producerea tutunului

prin un ordin prin care se stabilesc nouile prețuri a tutunului. Prețurile se vor lua la toate speciile de tabach, țigări și țigaretu-cu o urcare de cam 20—30 %. Pentru ori-care publicăm, că prețul țigărilor Media s'a urcat dela 26 cor., la 34 cor., a țigaretelor Princesas dela 8 cor., la 10 cor., per 100 bucăți. Țigările mai cunoscute s'au scumpit în modul următor: Regalitas 32 fil., Trabuco 30 fil., Operas 22 fil., Cuba 16 fil., Portorico 12 fil., Țigaretu: Nilus 12 fil., Stambul 9 fil., Memphis 9 fil., Király 6 fil., Mirjam 8 fil., Hölgy 6 fil., Hercegovina 6 fil., Sport 5 fil., Duna 4 fil., Drama 3 fil., Virginia 3 fil., Magyar 2 fil., Tutunul fin de Hercegovina în 25 grm. 150 fil., Sultan Flor 100 grm. 23 cor., Kir. 12 cor., Purzicean 11 cor., Hercegovina 10 cor., Muscatály, Verpeléti și Rethati 230 cor., Nouile prețuri au intrat în vigoare în 1 l. c.

Epilepsia numită și boala copiilor.

Epilepsia e o boală nervoasă, care începe în cele mai multe cazuri în copilărie.

Cauza este: Moștenirea de slăbiciune nervoasă are însemnătatea cea mai mare în producerea epilepsiei. Părinții nervoși, epileptici, părinții isterici, migrenici, alcoolici de regulă dau naștere la copii, ce pot ușor căpăta epilepsia.

Loviturile asupra capului deasemeni pot produce epilepsie. Mai ales copiii dela 4—12—16 ani sunt cei mai expuși la epilepsie, sleirile nervoase, emoțiile prea vii, frica, spaima unite cu ereditatea fac pe cei slăbănogi epileptici.

Caractere. În cele mai multe cazuri, turburările prevestitoare nu se observă, ci răul începe imediat — fie printr'o ușură amețală, greutate în respirație, o mare presiune toraco-abdominală — cu un strigăt inițial, pâlirea feței, pierderea cunoștinței, căderea la pământ — în orice loc s'ar afla (apă, foc, prăpastie etc.) înțepenirea corpului, spazme, sfornăitul, spume la gură — cu baterea neregulată pentru puțin timp din mâni și picioare.

În tot timpul atacului individul pierde cunoștința și simțirea și în cele mai multe cazuri urmează fără voie.

Cei mai mulți copii epileptici, în urma sleirei nervoase sau prin emoțiuni și teamă pot fi surprinși din când în când de amețală, din care cauză e amenințat să cadă, având ca simptom câteva săltături de mușchi și cu sucirea capului sau devierea ochilor; alții au absență, adică își pierd cunoștința într'un timp oarecare, rămânând cu privirea fixă, înspăimântați, nesimțitori, nevăzând și neauzind nimica — așanumită pauză de inconștiență; fața li-e palidă, uneori bolbăesc, încearcă se facă unele mișcări stângace, pun mâna pe condei sau pe cărți, pe cari le asvârie fără cunoștință și fără ași da seamă. Starea aceasta ține numai câteva secunde, de care copilul nu-și aduce de loc aminte, după care apoi își reia iarăși ocupația de mai înainte.

În intervalele atacurilor, sănătatea copilului este bună și satisfăcătoare, totuși inteligența ține a-se micșora. Elevii supuși mai mult la oboseala crerului, la asprimea și pedepsele corporale ale instructorilor, în străzile publice, înaintea colegilor, cauzează la copiii predilecși și oboșiți prin aleirea crerului mai ales prin *onan.* începutul boalei, care poate reveni din ce în ce mai des în formă de amețală și absență, căci nefiind cunoscute, copilul simțit și des muștrat, în loc să-și mărească capitalul intelectual, dim contră își pierde gustul, puterea de muncă, și treptat puțin câte puțin facultățile intelectuali, așa că încetul cu încetul regresează la idiot, și nota bene, că inteligența e cu atât mai mult amenințată cu cât boala se ivește la o etate mai fragedă.

Aceasta stare de lucruri trebuie să fie bine cunoscută de instructor, care e ținut se observe în mod pe cât se poate de precedent mersul instrucțiunii, potrivit cu puterea și voința de muncă a crerului și să se îngrijească cu o bunăvoință părintească de a lua măsurile convenite spre a nu exagera boala.

(Va urma).

Dr. V. Hâncu.

Posta Administrațiunii.

Pricaz. Prin suma trimisă, ați plătit abon. pe 10/5 1916 — 10/5 1917.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

Recomand

Lumini din compoziție de ceară, sucituri, coarde de ceară (stat), în prețurile curente. Despre serviciul prompt și culant garantează firmea mea.

Alba-Iulia (Gyulatchérvár)

Berrek Victor

Ioan Suciu